

INFORMĀCIJAS ATKLĀŠANAS VEIDLAPA

Klientam sniedzamā informācija pirms līguma par ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu noslēgšanas

I. Vispārējā daļa. Informācija par Banku un tās sniegtajiem ieguldījumu pakalpojumiem

1. Vispārīgā informācija:

- 1.1. Bankas nosaukums un adrese:** BluOr Bank AS, Smilšu iela 6, Rīga, LV-1050, Latvija, turpmāk tekstā – Banka.
- 1.2.** Banka ir saņēmusi Latvijas Bankas licenci Nr.168, kas ir pārreģistrēta Finanšu un kapitāla tirgus komisijā (FKTK) (Licence kredītiestādes darbībai Nr.06.01.05.002/337), kas atļauj Bankai sniegt ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakus pakalpojumus.
- 1.3.** Banka sniedz dažādus pakalpojumus un blakus pakalpojumus finanšu instrumentu (FI) tirgos, tajā skaitā: FI konta apkalpošanu, brokera pakalpojumus darījumos ar FI, trasta pakalpojumus (aktīvais trasts un fiduciārie pakalpojumi), konsultācijas FI jomā u.c.
- 1.4.** Bankas uzraudzības iestāde ir FKTK, kas atrodas Kungu ielā 1, Rīgā, LV-1050, Latvijā.
- 1.5.** Klienta un Bankas saziņas, t.sk., Klientam nosūtāmo dokumentu un citas informācijas valoda ir latviešu, krievu vai angļu atkarībā no tā, kādā valodā Klients ar Banku noslēdz ieguldījumu pakalpojumu līgumu (FI darījumu līgums, Trasta (uzticības pārvaldības) līgums, Aktīvā trasta līgums, Fiduciāro pakalpojumu līgums), turpmāk tekstā – Līgums.
- 1.6.** Klients ar Banku var savstarpēji sazināties, un Klients var iesniegt Bankai rīkojumus Līgumā norādītajā veidā (personīgi, pa Līgumā norādītajiem tālruniem, e-pastiem, tirdzniecības platformā vai Klienta Internetbankā, ko tas izmanto saskaņā ar Klienta un Bankas starpā noslēgto Norēķinu konta atvēršanas un apkalpošanas līgumu).
- 1.7.** Klientam ir tiesības izvēlēties informācijas no Bankas saņemšanas veidu – papīra formā vai elektroniski, norādot to Līgumā.

2. Informācija par Klientam sniedzamajiem pārskatiem:

2.1. Banka sniedz Klientam šādus pārskatus:

2.1.1. FI darījumu līguma ietvaros:

- 2.1.1.1.** apstiprinājumi par Rīkojumu (termins definēts Līgumā) izpildi – ne vēlāk kā nākamajā Darba dienā pēc Rīkojuma izpildes vai apstiprinājuma saņemšanas no trešās personas, ja Banka šo apstiprinājumu saņem no trešās personas;
- 2.1.1.2.** FI konta un Investīciju konta (termini definēti Līgumā) izraksti – 1 (vienu) reizi gadā vai pēc Klienta pieprasījuma;
- 2.1.1.3.** informācija par izdevumiem un izmaksām, kas saistīti ar saņemtajiem ieguldījumu pakalpojumiem – 1 (vienu) reizi gadā;
- 2.1.1.4.** informācija par FI, ko izmanto Privātais klients sviras finansējumam (Leveraged) vai darījumos ar iespējamajām saistībām, ja tā sākotnējā vērtība ir samazinājusies par 10% (desmit procentiem) vai vairāk – 1 (vienas) Darba dienas laikā pēc fakta konstatēšanas.

2.1.2. Trasta (uzticības pārvaldības) līguma ietvaros:

- 2.1.2.1.** atskaite par Trasta (termins definēts Līgumā) pārvaldīšanu, kurā tiek iekļauta informācija par kopējo Trasta vērtību, Trasta ienesīgumu un cita informācija, kas attiecināta uz Trasta pārvaldi attiecīgajā atskaites periodā – 1 (vienu) reizi mēnesī vai pēc Klienta pieprasījuma;
- 2.1.2.2.** informācija par izdevumiem un izmaksām, kas ir saistīti ar saņemtajiem ieguldījumu pakalpojumiem – 1 (vienu) reizi gadā;
- 2.1.2.3.** informācija par FI, ko izmanto Privātais klients sviras finansējumam (Leveraged) vai darījumos ar iespējamajām saistībām, ja tā sākotnējā vērtība ir samazinājusies par 10% (desmit procentiem) vai vairāk – 1 (vienas) Darba dienas laikā pēc fakta konstatēšanas.
- 2.1.2.4.** informācija par Trasta vērtību samazinājumu, ja Trasta kopējā vērtība ir samazinājusies par 10% (desmit procentiem) vai vairāk kopš atskaites perioda sākuma – 1 (vienas) Darba dienas laikā pēc fakta konstatēšanas.

2.1.3. Fiduciāro pakalpojumu līguma ietvaros:

- 2.1.3.1.** atskaites par Darījumu izpildi (termins definēts Līgumā) – pēc Klienta pieprasījuma.

¹ Uzskaitījums nav izsmeļošs. Banka var sniegt Klientam arī citus pārskatus atbilstīgi Līgumam un piemērojamo normatīvo aktu noteikumiem, kā arī pēc Klienta pieprasījuma.

3. Cita Klientam sniedzamā informācija:

- 3.1.** Investīciju pakalpojumu sniegšanas ietvaros Banka var saņemt no trešajām personām komisijas (Inducement) naudu vai citus labumus, ja šādu maksājumu vai labumu saņemšana ir saistīta ar pieeju noteiktam investīciju pakalpojumam vai produktam vai, ja maksājuma veikšanas vai cita veida labuma sniegšanas nolūks ir paaugstināt Klientam sniegtā attiecīgā pakalpojuma kvalitāti. Šādus maksājumus Banka var saņemt, piemēram, iegādājoties klientiem Bankas izplatāmo ārvalstu fondu daļas vai obligācijas, kuru emisiju organizēja Banka. Maksājumu apmērs ir atkarīgs no attiecīgā FI izplatīšanas nosacījumiem un ir individuāls. Šādu maksājumu vai labumu saņemšana neietekmē Bankas pienākumu sasniegt pēc iespējas labākus rezultātus Klientam.
- 3.2.** Banka nedrīkst pieņemt un paturēt no Sadarbības partneriem saņemto komisijas naudu vai citus finansiālus vai nefinansiālus labumus (Inducements), ja tie ir saņemti par Klientam sniegto Trasta pārvaldīšanas pakalpojumu vai neatkarīgu ieguldījumu konsultāciju. Nelieli nefinansiāli labumi, kas spēj uzlabot Klientam sniegto pakalpojumu kvalitāti un kurus, vērtējot pēc to apmēra un rakstura, nevarētu uzskatīt par tādiem, kas negatīvi ietekmētu Bankas pienākumu rīkoties Klienta interesēs, Banka drīkst pieņemt, ja Banka atklāj to Klientam.
- 3.3.** Klientam ir tiesības saņemt informāciju par 3.1. punktā minēto komisijas naudu, iepazīstoties ar attiecīgā FI izplatīšanas/iegādes nosacījumiem vai iesniedzot Bankai attiecīgu pieprasījumu, izmantojot ar Banku saskaņoto saziņas līdzekli. Savukārt Bankai, pamatojoties uz minēto pieprasījumu, ir pienākums sniegt Klientam informāciju par tādu komisijas naudu un tās apmēru. Papildus Banka informē Klientu par saņemto komisijas naudu par katru gadu.
- 3.4.** Banka izvērtē dažādus ekonomiskos, finanšu, ģeopolitiskus un citus rādītājus, kuri var ietvert arī ilgtspējas (ESG –vides, sociālie un pārvaldības) faktorus, lai pieņemtu ieguldījumu lēmumus, kas atbilst mūsu klientu investīciju politikām. Investīciju portfeli pārvaldības mērķis ir pasargāt mūsu klientu kapitālu un veicināt ilgtermiņa kapitāla pieaugumu. Ilgtermiņa investoriem ir nopietni jāizvērtē ilgtspēja jebkurā investīcijā. Pašlaik finanšu produktiem pamatā esošajos ieguldījumos nav ņemti vērā ES kritēriji vides ziņā ilgtspējīgām saimnieciskajām darbībām. Lai gan pagaidām trūkst skaidru vadliniju par ilgtspējīgu ieguldījumu un to mērķi šobrīd neparedz arī Bankas investīciju stratēģija, ieguldījumos netiek ņemti vērā ES kritēriji vides ziņā ilgtspējīgām saimnieciskajām darbībām. Banka aktīvi seko līdzi ilgtspējīgu ieguldījumu pakalpojumu nozares normatīvo aktu prasību izmaiņām un, pamatojoties uz tām un mūsu klientu vēlmēm ilgtspējas jomā, tuvākajā nākotnē plāno pārskatīt esošo pieeju.

4. Informācija par Klienta aizsardzību pret zaudējumiem

4.1. Noguldījumu garantiju likums:

- 4.1.1.** Likumā ir noteikts, ka Klients, kam ir garantētais noguldījums Bankā, var pretendēt uz to noguldījumu nepieejamības gadījumā (piemēram, Bankas maksātnespēja vai licences anulēšana);
- 4.1.2.** Likums paredz, ka neatkarīgi no noguldījuma izdarīšanas dienas garantētā atbildzība vienam noguldītājam par Bankā izdarīto noguldījumu ir garantētā noguldījuma apmērā, bet ne vairāk kā 100 000,00 EUR (viens simts tūkstoši eiro). Ja noguldītājam Bankā ir vairāki garantētie noguldījumi, tos summē un uzskata par vienu garantēto noguldījumu;
- 4.1.3.** Garantētā atbildzība tiek izmaksāta atbilstoši likumā noteiktajām prasībām. Pamatinformācija par valsts garantēto noguldījumu aizsardzību ir pieejama Bankas interneta vietnē <https://www.bluorbank.lv/lv/atbilstiba-normativo-aktu-prasibam>.

- 4.2.** Klienta kontos esošie FI tiek turēti atsevišķi no Bankas pašas FI, tomēr atsevišķos gadījumos, kad FI atbilstīgi Līguma noteikumiem tiek turēti pie trešajām personām, ir iespējama šo FI izmantošana uz trešās personas rēķina.

4.3. Ieguldītāju aizsardzības likums:

- 4.3.1.** Banka ir ieguldītāju aizsardzības shēmas dalībniece atbilstīgi likumam. Klientam ir tiesības saņemt kompensāciju, ja Banka nespēj pilnā apmērā un termiņos izpildīt savas saistības pret Klientu;
- 4.3.2.** Klientam ir tiesības saņemt kompensāciju likumā noteiktajā apmērā šādos gadījumos:
- **FI neatgriezeniska pazušana** – FKTK konstatēts fakts, ka dati, kas apliecina Klienta īpašuma tiesības uz FI un kas atrodas Bankas datorsistēmā vai cita veida uzskaitē, ir neatgriezeniski iznīcināti vai sabojāti kādas darbības, bezdarbības vai noziedzīga nodarījuma dēļ, un Banka atsakās atjaunot šos datus pēc Klienta uzrādītajiem dokumentiem;
  - **neizpildīts ieguldījumu pakalpojums** – ieguldījumu pakalpojums, ko Banka ir pieņēmusi izpildei, bet pilnīgi vai daļēji nav veikusi, un tā rezultātā Klients cietis zaudējumus vai FI ir neatgriezeniski pazuduši.
- 4.3.3.** Neatkarīgi no dienas, kad Banka pieņēmusi izpildei ieguldījuma pakalpojumu, kompensācija 1 (vienam) Klientam ir šāda:
- 4.3.3.1.** no 2008. gada 1. janvāra – 90% (deviņdesmit procentu) apmērā no neatgriezeniski pazudušo FI vērtības vai zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums, bet ne vairāk kā 20 000,00 EUR (divdesmit tūkstoši eiro, 00 eirocentu) (plašāka informācija Latvijas Republikas ieguldītāju aizsardzības likumā).
- 4.3.4.** Kompensācija tiek izmaksāta tikai tiem Klientiem, kuri FKTK iesnieguši pieteikumu par:
- FI neatgriezenisku pazušanu;
  - zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums.

²Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likuma 1.panta pirmās daļas 1. punktu, **garantētais noguldījums** – kredīta atlikums, kurš radies no naudas līdzekļu ieskaitīšanas noguldītāja kontā vai no parastiem bankas darījumiem un kuru noguldījumu piesaistītājam ir pienākums atmaksāt saskaņā ar likuma vai līguma noteikumiem. Sīkāka informācija ir atrodama Noguldījumu garantiju likumā.

- 4.3.5.** Pieteikums kompensācijas saņemšanai jāiesniedz 1 (vienu) gada laikā, kopš Klientam kļuvis zināms, ka Banka nav izpildījusi savas saistības, bet ne vēlāk kā 5 (piecus) gadus no saistību neizpildes dienas.
- 4.3.6.** Kompensācijas apmēru nosaka:
- FI neatgriezeniskas pazušanas gadījumā – atbilstoši Klientam piederošo FI tirgus cenai dienā, kad FKTK tika iesniegts pieteikums par FI neatgriezenisku pazušānu. Ja tirgus cenu dienā, kad tika iesniegts pieteikums, nevar noteikt, izmanto pēdējo pieejamo FI tirgus cenu, kāda bija pirms pieteikuma iesniegšanas dienas;
  - neizpildīta ieguldījumu pakalpojuma gadījumā – atbilstoši zaudējumiem, ko Klientam radījis neizpildītais ieguldījumu pakalpojums.
- 4.3.7.** Ar šo Klients tiek informēts, ja Klienta līdzekļi tiek izvietoti fiduciārajā depozītā fiduciāro pakalpojumu saņemšanas ietvaros, uz tādiem līdzekļiem neattiecas Noguldījumu garantiju likumā un leguldītāju aizsardzības likumā noteiktie aizsardzības mehānismi.
- 4.3.8.** Ar šo Klients tiek informēts, ja Klients izmanto tirdzniecības platformu BluOr Trader, tad Tirdzniecības kontā esošie naudas līdzekļi tiek uzskaitīti Bankas ārpusbilancē un naudas līdzekļiem nav piemērojami Noguldījumu garantiju likuma noteikumi. Banka ir leguldītāju aizsardzības sistēmas dalībnieks un Klientam ir tiesības uz kompensāciju leguldītāju aizsardzības likumā paredzētajos gadījumos.

5. Informācija par interešu konfliktu novēršanu

- 5.1.** Bankā ir izstrādāta un ieviesta Interešu konfliktu novēršanas politika, kuras mērķis ir identificēt un novērst vai atrisināt interešu konfliktus tā, lai nodrošinātu visiem Klientiem taisnīgu attieksmi, sniedzot tiem ieguldījumu pakalpojumus. Interešu konfliktu novēršanas politikā ir noteiktas Bankas interešu konfliktu novēršanas pamatnostādnes, interešu konfliktu identificēšanas kārtība, interešu konfliktu pārvaldība un novēršana, un interešu konfliktu atklāšanas kārtība. Pilns Interešu konfliktu novēršanas politikas teksts ir pieejams Bankas interneta vietnē www.bluorbank.lv.
- 5.2.** Cita starpā Banka informē Klientu par šādiem iespējamiem interešu konfliktiem:
- 5.2.1.** Klienta trustā nodoto līdzekļu pārvaldīšanas ietvaros Banka kā trasta pārvaldnieks ir tiesīga iegādāties FI, kas pieder Bankai vai tās akcionāriem. Klients, parakstot Trasta (uzticības pārvaldības) līgumu, piekrīt, ka Bankai ir šādas tiesības;
- 5.2.2.** ja Banka organizē parāda vērtspapīru emisiju, tā var piedāvāt šādus vērtspapīrus saviem Klientiem (arī iekļaut šādus vērtspapīrus Klientu trasta portfeli trasta pārvaldīšanas ietvaros). Šādos gadījumos Banka aicina Klientus rūpīgi iepazīties ar emisijas prospektu un novērtēt savas spējas uzņemties ar šo darījumu saistītos riskus.

6. Informācija par Klienta līdzekļu individuālo pārvaldīšanu

- 6.1.** Klientu līdzekļu individuālās pārvaldīšanas (turpmāk tekstā – Trasta) portfeļos iekļautie FI tiek novērtēti 1 (vienu) reizi mēnesī atbilstoši to tirgus cenai vai pēdējai aktuālajai cenai nelikvidu aktīvu gadījumā, tas ir, pēc tās cenas, par kādu ir iespējams attiecīgos FI pārdot.
- 6.2.** Katra Trasta portfeļa pārvaldīšanas mērķi ir noteikti investīciju politikā (vai cita nosaukuma Līguma par Klienta līdzekļu individuālo pārvaldību pielikumā), un Banka veic līdzekļu pārvaldību, pastāvīgi pieņemot lēmumus par pārvaldības ietvaros veicamajiem ieguldījumiem atbilstīgi Līgumam un Investīciju politikā (vai cita nosaukuma attiecīgā Līguma pielikumā) noteiktajiem ierobežojumiem.
- 6.3.** Banka apzinās, ka vides, sociālajā vai korporatīvās pārvaldības (Environmental, Social, Governance — ESG) faktori var ietekmēt mērķa cenas un tādu aspektu kā uzņēmuma, valsts, ekonomikas nozares un ieguldījumu pārvaldības stratēģijas pamata vērtējumu, tāpēc mēs ņemam vērā ESG faktorus ieguldījumu izvēles un pārraudzības procesā.
- 6.4.** Banka vērtē, ka ESG risku faktoru ņemšana vērā ieguldījumu lēmumu pieņemšanā atstās pozitīvus ilgtermiņa ieguldījumu rezultātus klientiem.

7. Informācija par pamudinājumiem

- 7.1.** Banka, sniedzot klientiem ieguldījumu pakalpojumus vai ieguldījumu blakuspakalpojumus, var sniegt un saņemt no trešajām personām finansiālus un nefinansiālus labumus. Jebkāda veida labumi, ko banka saņem vai sniedz trešajām personām, tiek uzskatīti par pamudinājumiem, izņemot tādus maksājumus, kas tieši saistīti un nepieciešami ar attiecīgo ieguldījumu un blakuspakalpojumu sniegšanu, proti, maksas par finanšu instrumentu turēšanu, brokeru komisijas maksa, maksas par norēķiniem un konvertācijām, maksa par juriskām pakalpojumiem u.c. maksājumi.
- 7.2.** Banka var paturēt pamudinājumus no trešajām personām, ja tie ir paredzēti uzlabot klientam sniegtā pakalpojuma kvalitāti, ir skaidri atklāti klientam pirms pakalpojuma sniegšanas un negatīvi neietekmē Bankas pienākumu rīkoties klienta interesēs, ka godīgs un krietns saimnieks.
- 7.3.** Banka izmaksā saņemtos no trešajām personām pamudinājumus klientiem, ja netiek ievērotas 7.2. punktā minētie nosacījumi.

- 7.4. Banka drīkst saņemt un paturēt nebūtiskus nefinansiālus labumus, kas spēj uzlabot klientam sniegto pakalpojumu kvalitāti, piemēram: informācija par finanšu instrumentu vai ieguldījumu pakalpojumu, kas vispārīga pēc savas būtības (emisijas prospekti, produktu apraksti, apkopotī materiāli par finanšu instrumentu raksturlielumiem utt.); dalība konferencēs un semināros, ko organizē trešā personā, lai labāk izziņātu finanšu instrumentu / finanšu tirgus / ieguldījumu pakalpojumu labumus, iezīmes un tendences; suvenīri un reprezentācijas priekšmeti un citi nefinansiāli labumi, kuriem ir nebūtiskā materiālā vērtība).
- 7.5. Banka atklāj Klientam informāciju par pamudinājumiem pirms pakalpojumu sniegšanas, lai klients varētu novērtēt labuma apmēru, kā arī sniedz informāciju par faktiski izmaksātajiem klientam pamudinājuma summām pēc pakalpojumu sniegšanas.
- 7.6. Banka, sniedzot Klientam Trasta investīciju portfeļa individuālo pārvaldīšanas pakalpojumus, vai sniedzot neatkarīgas ieguldījumu konsultācijas, nedrīkst saņemt un paturēt pamudinājumus un attiecīgi izmaksā tos klientam, izņemot nebūtiskus nefinansiālus labumus.
- 7.7. Banka informē par sekojošiem saņemtiem pamudinājumiem saņem periodiskus materiālos un nemateriālos pamudinājumus no trešajām personām veicot ieguldījumu fondu izplatīšanu saviem klientiem. Pamudinājums tiek izteikta ka daļa no attiecīgā ieguldījumu fonda pārvaldīšanas komisijas maksas vai procenti no ieguldītas summas. Apmērs var mainīties atkarībā no fonda veida un pamudinājuma apmēra var būt 0-60% no attiecīgā ieguldījumu fonda pārvaldīšanas komisijas maksas. Precīzu informāciju par pamudinājumu apmēru Klients var noskaidrot, sazinoties ar banku rakstot vēstuli internetbankā.

II. Īpašā daļa. FI apraksts

1. Banka var Klientam sniegt ieguldījumu pakalpojumus attiecībā uz FI, to informācija ir norādīta šajā informatīvajā dokumentā (sk. Tabula Nr.1).
2. Klientam, veicot FI darījumus, jebkurā gadījumā ir jāizvērtē šādi visizplatītākie riski:
  - 2.1. **tirgus risks** – risks, ka var rasties zaudējumi, kas ir saistīti ar FI pārvērtēšanu to tirgus cenas izmaiņu rezultātā. Tirgus cena var mainīties, ja mainās valūtas kurss, procentu likmes un citi faktori. Tirgus risku var iedalīt šādi:
    - 2.1.1. **valūtas risks** – varbūtība, ka Klients var ciest zaudējumus darījumā iesaistīto valūtu kursu svārstības rezultātā;
    - 2.1.2. **cenās risks** – varbūtība, ka Klients var ciest zaudējumus, mainoties darījumā iesaistīto FI tirgus cenai;
    - 2.1.3. **procentu likmju svārstību risks** – varbūtība, ka Klients var ciest zaudējumus sakarā ar finanšu tirgus svārstībām, kuru rezultātā mainās finanšu tirgus procentu likmes. Piemēram, parāda FI vērtība var mainīties atkarībā no procentu likmju izmaiņām: ja procentu likmes pieaug, šo FI cenas samazinās un otrādi;
  - 2.2. **ilgtspējais risks** – risks, ka kāds notikums vai apstākļi vides, sociālajā vai korporatīvās pārvaldības (Environmental, Social, Governance — ESG) jomā varētu negatīvi ietekmēt ieguldījumu vērtību. Vides notikumi var būt saistīti ar regulatīviem vai juridiskiem aspektiem, tehnoloģiju risku vai reputācijas risku. Notikumi sociālajā jomā galvenokārt ir saistīti ar nodarbinātības jautājumiem. Notikumi korporatīvās pārvaldības jomā ir saistīti ar uzņēmuma rīcības kodeksu, pārstāvības daudzveidību un mazākuma akcionāru tiesībām. Ilgtspējības riski var izpausties dažādā mērogā, tostarp tie var būt konkrētam uzņēmumam, nozarei un valstij raksturīgi riski, pamatā politiskais risks un tiesiskums. Ilgtspējības riska rašanās var negatīvi ietekmēt ieguldījumu vērtību.
  - 2.3. **likviditātes risks** – zaudējumu iespējamība, ko izraisījusi tirgus nepietiekamā likviditāte, kuras rezultātā ir apgrūtināta vai neiespējama aktīvu pārdošana vai pirkšana;
  - 2.4. **juridiskais risks (likumdošanas risks)** – zaudējumu risks, kas ir saistīts ar grozījumiem esošajā valsts likumdošanā vai jaunu likumdošanas aktu ieviešanas rezultātā, kas var radīt papildu izdevumus vai samazināt ieguldījumu rentabilitāti (tajā skaitā nodokļu risks);
  - 2.5. **kredītrisks** – zaudējumu rašanās risks, ja darījumā iesaistītais partneris (t.sk. Banka, FI emitents) nespēs vai atteiksies pildīt saistības atbilstīgi attiecīgo darījumu noteikumiem. Kredītrisku var iedalīt šādi:
    - 2.5.1. **emitenta saistību neizpildes risks** – risks ir saistīts ar iespējamo FI vērtības samazināšanos vai tās pilnīgu zaudējumu sakarā ar emitenta nespēju izpildīt savas saistības, sliktiem finanšu rādītājiem u.tml.;
    - 2.5.2. **nozares risks** – risks, kas saistīts ar nelabvēlīgiem apstākļiem vai konkrētas nozares nosacījumu funkcionēšanu, kas nepastarpināti atspoguļojas iesaistīto sabiedrību darbībā, un kas tādējādi negatīvi ietekmē emitēto vērtspapīru cenas.
  - 2.6. **operacionālais risks** – iespēja ciest zaudējumus prasībām neatbilstošu vai nepilnīgu iekšējo procesu norises, cilvēku un sistēmu darbības vai arī ārējo apstākļu ietekmes dēļ;
  - 2.7. **valsts risks (politiskais un ekonomiskais)** – zaudējumu risks, kas rodas, ja valstī vai reģionā notiek notikumi, kas negatīvi ietekmē politisko un/vai ekonomisko situāciju valstī, kas nepastarpināti ietekmē valstī strādājošo sabiedrību darbību;
  - 2.8. **stratēģiskais risks** – risks, ka sabiedrībai var rasties zaudējumi nepareizu ieguldījumu lēmumu dēļ;
  - 2.9. **tehniskais risks** – risks, kas var rasties sakaru līdzekļu un/vai tirdzniecības platformu darbības traucējumu vai kļūmju dēļ, ierobežotas pieejamības Internetam dēļ vai kādu citu tehnisko līdzekļu darbības pārtraukumu vai traucējumu dēļ;
  - 2.10. **sadarbības partnera risks** – risks, ka Bankas sadarbības partneris nevarēs pienācīgi izpildīt savas saistības, tādējādi nodarot zaudējumus Bankai un tās klientiem;

2.11. riski, kas rodas no Klienta rikojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC):

2.11.1. zaudējumu rašanās risks, kas var iestāties sakarā ar to, ka OTC darījumi netiek pakļauti normatīvajam regulējumam, tādējādi OTC darījumu veikšana var tikt negaidīti pārtraukta, nenotikt regulāri vai pastāvīgi, citādi apgrūtināta. Tāpat var tikt apgrūtināta vai kļūt neiespējama finanšu instrumenta cenas noteikšana, pozīcijas slēgšana, kā arī visu ar darījumu saistīto risku noteikšana un apzināšanās;

2.11.2. likviditātes risks - risks, ka samazinātas likviditātes apstākļos attiecīgo instrumentu nebūs iespējams nopirkt vai pārdot;

2.11.3. darījumu partnera kredītrisks, jo līgumu ir iespējams izbeigt tikai ar darījumu partnera piekrišanu.

3. Veicot FI darījumus, pastāv arī vairāki specifiski riski atkarībā no FI veida, piemēram, bet ne tikai:

3.1. risks, kas ir saistīts ar ieguldījumiem **subordinētajās obligācijās** – rodas emitenta maksātnespējas gadījumā. Subordinēto obligāciju turētāju prasījumi tiek apmierināti pēc visu citu kreditoru prasību, bet pirms akcionāru prasību apmierināšanas. Tādējādi emitenta maksātnespējas gadījumā subordinēto obligāciju turētāji ir mazāk aizsargāti no nelabvēlīgām sekām nekā parasto obligāciju turētāji. Turklāt uz subordinētajām obligācijām neattiecas valsts noguldījumu garantiju shēma, kā rezultātā netiek izmaksāta kompensācija no Noguldījumu garantiju fonda. Papildu informācija ir pieejama FKTK interneta vietnē: <http://www.klientuskola.lv/lv/kas-tev-jazina-par-finansu-pakalpojumiem/subordinetie-ieguldijumi.html>;

3.2. risks, kas ir saistīts ar **fiduciāra depozīta izvietojumu NVS valstu bankās** – uz tādiem līdzekļiem neattiecas Noguldījumu garantiju likumā un ieguldītāju aizsardzības likumā noteiktie aizsardzības mehānismi.

FINANŠU INSTRUMENTU APRAKSTS

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Akcijas			
<p>Uzņēmuma īpašuma daļa, daļu vērtspapīri, kas apstiprina to īpašnieka (akcionāra) tiesības uz dalību uzņēmuma vadībā, dividenžu iegūšanu, kā arī citas likumos paredzētās tiesības.</p> <p>Akciju veidi:</p> <p>a) privilēģētās akcijas nepiešķir balsstiesības akcionāru pilnsapulcē, bet garantē lielākas dividendes nekā parastajām akcijām;</p> <p>b) parastās vārda akcijas – piešķir balsstiesības un tiesības uz dividendēm, ja tiek pieņemts lēmums tās izmaksāt.</p>	<p>a) tiek iegādāta uzņēmuma īpašuma daļa un balsstiesības (parasto vārda akciju gadījumā);</p> <p>b) tiek iegādātas tiesības iegūt uzņēmuma peļņas daļu dividenžu veidā;</p> <p>c) investējot perspektīva uzņēmuma akcijās, tiek iegādāts arī potenciāls saņemt pozitīvu investīciju ienesīgumu.</p>	<p>a) cenas risks;</p> <p>b) kredītrisks;</p> <p>c) kapitāla risks;</p> <p>d) tirgus risks;</p> <p>e) investēšanas momenta izvēles risks;</p> <p>f) valūtas risks;</p> <p>g) likviditātes risks;</p> <p>h) tiesiskā regulējuma (likumdošanas) risks;</p> <p>i) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC) u.c.</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot akcijas;</p> <p>b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>c) FI pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>d) FI korporatīvo notikumu (Corporate Action) izpildes komisijas nauda (dividenžu izmaksa, piedalīšanās akcionāru sapulcēs, akciju bloķēšana);</p> <p>e) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda un nodevas, piemēram, Stamp Duty nodeva Lielbritānijā).</p>
Depozitārie sertifikāti (Depository Receipts)			
<p>Vērtspapīrs, kas apstiprina īpašuma tiesības uz noteiktu ārvalstu emitenta vērtspapīru skaitu un kas ir brīvā apritē valsts ietvaros. Ar depozitāro sertifikātu palīdzību tiek realizētas tiesības, kas ir nostiprinātas ar akcijām bez pašām akcijām. Akcijas atrodas depozitāro sertifikātu emitentbankas uzticības pārvaldībā.</p>	<p>a) sniedz iespēju paplašināt investēšanai pieejamo vērtspapīru klāstu un optimizēt portfeli;</p> <p>b) sniedz instrumentu, lai darbotos ar ārvalstu vērtspapīriem nacionālās tiesību sistēmas ietvaros;</p> <p>c) tiek samazināti riski un atvieglota informācijas iegūšana par darījuma partneri;</p> <p>d) depozitāro sertifikātu izmantošana samazina investora problēmas, kas saistītas ar valūtu, norēķiniem un valodu barjeru, kas rodas, ieguldot starptautiskajos FI;</p> <p>e) sniedz iespēju diversificēt vērtspapīru portfeli;</p> <p>f) paliekot savas valsts jurisdikcijā, investors iegūst ārvalstu kapitāla daļas īpašuma un pārvaldības tiesības;</p> <p>g) augsta likviditāte;</p> <p>h) juridisko risku samazināšana.</p>	<p>a) emitenta risks;</p> <p>b) emitenta valsts risks;</p> <p>c) attiecība starp ienākumiem emitenta valsts tirgū un investora tirgū;</p> <p>d) depozitārā banka nodrošina vērtspapīru darījumu tehnisko pusi, bet nemaz negarantē akciju drošību: risks pilnībā paliek investoram;</p> <p>e) valsts ekonomiskā stāvokļa pasliktināšanās risks, ja tiek iegādāti citas valsts depozitārie sertifikāti;</p> <p>f) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot depozitāros sertifikātus;</p> <p>b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>c) FI (akciju) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>d) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Parāda vērtspapīri (obligācijas)			
<p>Vērtspapīru veidi, kas dod investoram tiesības noteiktā termiņā saņemt atpakaļ aizdoto summu, kā arī fiksētu ienākumu. Parāda vērtspapīri ir obligācijas, valsts kases parādzīmes, uzkrājuma sertifikāti, vekseli, banku depozītu sertifikāti un citas parādzīmes.</p> <p>Šīs grupas sarežģītie FI ietver sevī arī šādus kombinētos vērtspapīrus:</p> <p>a) Expendible Bond (Bond with Call Option) – obligācijas ar pirkšanas opciju;</p> <p>b) Retractable Bond (Bond with Put Option) – obligācijas ar pārdošanas opciju;</p> <p>c) Bond with Put and Call Option – obligācijas ar pārdošanas un pirkšanas opcijām.</p>	<p>a) ir nodrošināti ienākumi, kuru apjoms un saņemšanas termiņš ir zināmi jau ieguldījuma veikšanas brīdī;</p> <p>b) laba alternatīva banku depozītiem, jo var nodrošināt augstākas procentu likmes;</p> <p>c) parāda vērtspapīri un obligācijas ir likvidi vērtspapīri, tos var brīvi pirkt vai pārdot, izmantot kā nodrošinājumu, dāvināt vai atstāt mantojumā;</p> <p>d) mazāka kontrole pār situāciju – nav nepieciešams sekot vērtspapīru tirgus vērtībai, jo ienākumi jau ir fiksēti iegādes brīdī.</p>	<p>a) kredītrisks, ka parāds netiks dzēsts noteiktajā termiņā;</p> <p>b) pieaugoša inflācija;</p> <p>c) emitenta spējas apkalpot savus parādus;</p> <p>d) attiecībā uz strukturētajām obligācijām (Structured Bonds);</p> <p>e) cena ir atkarīga, tajā skaitā no bāzes aktīva cenas izmaiņām. Šādām obligācijām var būt ievērojams risks pazaudēt ieguldīto pamatsummu, un investors var nesaņemt ienākumus, ko viņš sagaida;</p> <p>f) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot obligācijas;</p> <p>b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>c) FI (obligāciju) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>d) FI (obligāciju) korporatīvo notikumu (Corporate Action) izpildes komisijas nauda (kuponu un pamatsummas izmaksa);</p> <p>e) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>
Biržās tirgotās ieguldījumu fondu daļas un obligācijas (Exchange Traded Funds and Notes)			
<p>Ieguldījumu fonds ir vairāku investoru naudas piesaistīšana, kas tiek investēta akcijās, obligācijās, naudas tirgus līdzekļos, citos vērtspapīros vai to kombinācijās. Ieguldījumu fonds ir vairāku investoru naudas līdzekļu kopums, kas fonda kopējās stratēģijas ietvaros tiek izvietots noteiktos finanšu un kapitāla tirgus segmentos, tajā skaitā, bet ne tikai – akcijās, obligācijās, preču un izejvielu tirgus FI, banku depozītos, nekustamajā īpašumā, kā arī citos FI vai to apvienojumos, ņemot vērā fonda ieguldījumu politiku un stratēģiju, kas tiek aprakstīta katra ieguldījumu fonda prospektā. Biržās tirgotie fondi (Exchange Traded Fund jeb ETFs) ir investīciju fondi, kas tiek tirgoti biržā un pēc būtības atgādina fondu indeksus</p>	<p>a) līdzekļi tiek uzticēti profesionāļiem;</p> <p>b) pastāv iespēja izvēlēties fondu ar stratēģiju, kas visvairāk atbilst investora riska profilam;</p> <p>c) investīciju fondu risks visbiežāk ir zemāks nekā pērkot akcijas atsevišķi; Investīciju fonda līdzekļi var tikt investēti dažādu uzņēmumu un valstu akcijās;</p> <p>d) investors iegūst diversificētu FI portfeli;</p> <p>e) investoram nav nepieciešams pašam investēt atsevišķos FI;</p> <p>f) biržā tirgotu fondu pārdot ir vieglāk nekā FI paketi;</p> <p>g) pasīvi pārvaldāmu fondu investors var iegādāties salīdzinoši lētāk pamatojoties uz mazākām šāda fonda pārvaldības izmaksām;</p> <p>h) izvēloties piemērotāko ETF, ir iespējams nopelnīt ne tikai ar FI, kas sadārdzinās, bet arī ar tiem, kas kļūst lētāki.</p>	<p>a) viszemākā riska investīciju fondi tirgus apstākļu izmaiņu dēļ var daļēji zaudēt savu vērtību;</p> <p>b) likviditātes risks;</p> <p>c) cenu risks;</p> <p>d) indeksa sekošanas neprecizitātes risks.</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot ETF un citus ieguldījumu fondus;</p> <p>b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>c) FI (ETF un citu ieguldījumu fondu) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>d) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
ETF daļas ar finanšu pleca izmantošanu (Leveraged Exchange Traded Funds)			
<p>ETF ar finanšu pleca izmantošanu ir maržas (Leveraged) ETF. Šis tirgojamo fondu tips sola augstāku ienesīguma potenciālu, kas arī ir saistīts ar augstākiem riskiem.</p> <p>Maržas ETF jeb ETF ar finanšu pleca izmantošanu ir paredzēti sava indeksa vai cita tirgus rādītāja ikdienas ienesīguma palielināšanai.</p> <p>Izšķir maržas ETF ar 2x vai 3x reizinājuma koeficientu.</p>	<p>Fonds ar 2x reizinājuma koeficientu iegūs 2% par katru pamatā esošā indeksa pieaugumu (neskaitot komisijas naudu). Tomēr, ja indekss zaudēs 1%, tad 2x fonds zaudēs 2%.</p> <p>Parāda ETF ir universāls līdzeklis investēšanai, jo ļauj investoram pelnīt tirgus krituma laikā – vai izvēloties maržas (Leveraged) ETF, ļauj vairākkārt palielināt vēlamu atdevi.</p>	<p>a) parāda ETF arī zaudē vērtību ar reizinājuma koeficientu, kad vērtspapīru groza vērtība kustas nevēlamā virzienā.</p> <p>b) maržas prasības: šāda tipa ETF maržas prasības var sastādīt līdz pat 90%.</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot ETF ieguldījumu fondus; turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>b) FI (ETF fondu) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>c) nodrošinājuma izmantošanas komisijas nauda;</p> <p>d) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>
Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecība			
<p>Ieguldījumu apliecība – FI, kas apliecina ieguldītāja līdzdalību ieguldījumu fondā.</p> <p>Ieguldījumu fonds pēc būtības apvieno vairāku ieguldītāju naudas resursus ar mērķi tos ieguldīt un saņemt augļus no ieguldījumu kopuma vērtības pieauguma. Fonds kopējos resursus iegulda dažādās nozarēs, sektoros un aktīvu klasēs atbilstīgi fonda prospektā aprakstītajiem investīciju objektiem.</p> <p>Pērkot ieguldījumu fonda apliecības, ieguldītājs kļūst par fonda līdzīpašnieku un iegūst tiesības pretendēt uz atbilstošu fonda peļņas daļu. Ieguldījumu fonda darbības rezultāts ir atkarīgs no izmaiņām fonda ieguldījumu vērtībās.</p>	<p>Iegādājoties ieguldījumu fondu apliecības, investors parasti iegūst priekšrocības:</p> <p>a) profesionāla fonda pārvalde;</p> <p>b) plaša ieguldījumu diversifikācija;</p> <p>c) lētāka un visaptverošāka pieeja dažādiem tirgus segmentiem;</p> <p>d) augstāka likviditāte.</p>	<p>Nododot naudas resursus pārvaldībai fondā, ieguldītājs parasti zaudē kontroli pār konkrētu investīciju objektu izvēli un ieguldījuma izdarīšanas cenām. Ieguldījuma fonda risks ir atkarīgs no FI, ko fonds iegādājas un no ieguldījumu politikas, kas ir aprakstīta fonda prospektā. Veicot ieguldījumus un sledzot darījumus ar ieguldījumu fondu ieguldījuma apliecībām, ieguldītājs ir pakļauts tādiem pašiem riskiem kā ieguldot savus resursus akcijās vai obligācijās. Ieguldījumu fondi savus līdzekļus parasti iegulda plašāka klāsta investīciju objektos, tāpēc risks ir sabalansētāks un diversificētāks. Ieguldījumi ieguldījumu fondu apliecībās saistīti ar šādiem riskiem:</p> <p>a) cenu risks;</p> <p>b) likviditātes risks;</p> <p>c) valūtas risks;</p> <p>d) procentu likmju risks;</p> <p>e) juridisko risks;</p> <p>f) informācijas risks;</p> <p>g) operacionālo risks;</p> <p>h) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC) u.c.</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecības;</p> <p>b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>d) FI (ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecības) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>c) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Kredītiem piesaistītās obligācijas jeb kredītu parādzīmes (Credit Linked Notes)			
<p>Kredīta parādzīme (Credit-Linked Note, (CLN)) ir FI, kas ir analogisks obligācijai – kredītīgumam piesaistīts obligācijas veids. Ar tās palīdzību Banka iegūst iespēju pārvaldīt kredītriskus, refinansējot izsniegto kredītu un nododot ar to saistītos riskus trešajām personām – investoriem. CLN struktūrā ietilpst kredīta defolta mijmaiņas darījums (Credit Default Swap (CDS)). CLN ir emisijas vērtspapīrs, kura maksājumus nosaka CDS.</p> <p>CLN ir īstermiņa un vidēja termiņa parādsaistības, kuru emitenti var būt gan bankas, gan tirgus korporatīvie dalībnieki.</p>	<p>Peļņa – kredītiestāde apņemas nodot dalībniekam daļu no izmaksām, ko tās labā veic aizņēmējs atbilstīgi kredītīgumam.</p>	<p>a) kredītrisks; b) emitenta bankrota risks; c) nepietiekama drošība – kredīta nodrošinājuma neesamība; d) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot kredītu parādzīmes; b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda; c) FI (CLN) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda; d) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>
Ar aktīviem nodrošinātie parāda vērtspapīri			
<p>Tās ir obligācijas, kuru maksājumi tiek garantēti ar plašu finanšu aktīvu spektru – no maksājumiem saskaņā ar kredītkartēm un auto kredītiem līdz nekustamajiem īpašumiem.</p>	<p>lenesīgums ar noteiktu risku klāstu.</p>	<p>a) nodrošināto parāda vērtspapīru turētāji sastopas ar iespējamu pirmstermiņa dzēšanu vai otrādi, - ar vērtspapīru mūža ilguma palielināšanos, turklāt paredzēt maksājumu struktūru šeit ir ievērojami grūtāk salīdzinot ar parastajām obligācijām; b) augsti kredītriski, kā arī dzēšanas brīža maiņas risks; c) inflācijas risks; d) nodrošināto parāda vērtspapīru iespējas investīciju portfeļa diversificēšanā ir ierobežotas; e) normālos tirgus apstākļos investīcijas nodrošinātajos parāda vērtspapīros nav ekonomiski pamatotas; f) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot nodrošinātos parāda vērtspapīrus; b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda; c) FI (nodrošināto parāda vērtspapīru) korporatīvo notikumu (Corporate Action) izpildes komisijas nauda; d) FI (nodrošināto parāda vērtspapīru) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda; e) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Konvertējamā obligācija			
<p>Tā ir obligācija, kas sniedz investoram izvēles tiesības: uzskatīt šo vērtspapīru kā tīru obligāciju ar tās noteikumos definēto ienesīgumu vai pēc norunātā termiņa konvertēt to noteiktā skaitā (parasto) akciju.</p>	<p>a) sniedz turētājiem iespēju mainīt katru obligāciju pret noteiktu uzņēmuma (emitenta) parasto akciju skaitu;</p> <p>b) ļauj turētājiem izmantot attiecīgā uzņēmuma akciju kursa pieauguma priekšrocības;</p> <p>c) konvertējamās obligācijas faktiskais ienesīgums var pārsniegt noteikto ienesīgumu dzēšanas gadījumā, ja konvertēšanas iespēja var dot peļņu;</p> <p>d) apvieno fiksēto dividenžu obligāciju drošumu un potenciālo iespēju gūt peļņu no akcijas cenas pieauguma;</p> <p>e) bankrota gadījumā obligāciju īpašnieki iegūst savu naudu agrāk nekā akciju turētāji.</p>	<p>a) paredz zemākas kuponu likmes un noteikto (solīto) ienesīgumu dzēšanas gadījumā nekā nekonvertējamās obligācijas;</p> <p>b) konvertējamajām obligācijām izmaksu varbūtība ir zemāka nekā parastajām obligācijām;</p> <p>c) ja liels obligāciju skaits tiks konvertēts akcijās, to cena var samazināties, palielinoties akciju skaitam;</p> <p>d) visas konvertējamās obligācijas var izpirkt pats uzņēmums. Tādējādi uzņēmums piespiež obligāciju turētājus tās konvertēt;</p> <p>e) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot konvertējamās obligācijas;</p> <p>b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>c) FI (konvertējamo obligāciju) korporatīvo notikumu (Corporate Action) izpildes komisijas nauda;</p> <p>d) FI (konvertējamo obligāciju) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>e) e) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>
Strukturētie produkti (Structured Products)			
<p>Tas ir sarežģīts FI, finanšu stratēģija, kuras pamatā ir vienkāršāki bāzes FI.</p> <p>Komponentes, kas var ietilpt strukturēto produktu sastāvā:</p> <p>a) instrumenti ar fiksētu ienesīgumu (Fixed Income);</p> <p>b) instrumenti, kas ir piesaistīti pašu kapitālam (Equity-Linked).</p> <p>Pateicoties dažādu FI kombinēšanai, tiem ir nestandarta īpašības un pazīmes. Tie atšķiras ar fiksētu darbības termiņu.</p>	<p>Strukturētie produkti var nodrošināt investoriem augstāku ienesīgumu.</p>	<p>a) strukturētie produkti tiek iedalīti vairākās kategorijās pēc pieļaujamā riska sākotnējā līmeņa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapitāla atmaksas simtprocentīga garantija (100% Capital Protection); - daļēja kapitāla atmaksas garantija; - kapitāla atmaksas garantijas nav vai tā ir nosacīta. <p>b) risku veidi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fiksēta ienesīguma instrumentu emitenta maksātnespēja jeb defolts; - strukturētā produkta emitenta defolta risks; - svārstīgums; - atvasinātie parametri – strukturētie instrumenti var būt jutīgi pret dažādiem faktoriem, kas saistīti ar atvasināto instrumentu cenas veidošanu; - produkta darbības termiņš – ilglaicīgs laika diapazons paaugstina nenoteiktību attiecībā gan uz pašu aktīvu, gan uz emitentu; - neiegūtā ienesīguma risks; - likviditātes risks; - riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC). 	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot strukturētos produktus;</p> <p>b) tirdzniecības spreds – to veido starpība starp Ask (pirkšanas) un Bid (pārdošanas) kursu;</p> <p>c) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda;</p> <p>d) FI (strukturēto produktu) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda;</p> <p>e) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Hedžfondu daļas			
<p>Alternatīvo ieguldījumu fondu paveids, kas nav pieejams plašam personu lokam un ko pārvalda profesionāls investīciju pārvaldnieks. Hedžfonda atšķirība no citiem ieguldījumu fondu veidiem, galvenokārt, ir tā lielāka brīvība investīciju stila izvēlē.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) iespēja pilnvērtīgi pielietot pilnu tirdzniecības stratēģiju spektru; b) jūtami brīvāks to stratēģiju izvēlē, kas sniedz vislabāko efektu dotajos apstākļos; c) iespēja izveidot diversificētu portfeli; d) apvienojot savus līdzekļus, investori iegūst iespēju ņemt līdzdalību portfelī, kas īpaši samazina risku. 	<ul style="list-style-type: none"> a) hedžfondu darbība tiek regulēta daudz mazāk nekā tradicionālo fondu darbība; b) ir grūtāk iegūt un apkopot informāciju par hedžfondu tirgu; c) informācijas noslēgtība ļauj fonda pārvaldniekiem elastīgāk pielietot dažādas stratēģijas un padara tos mobilākus tirgus tendences izmaiņu gadījumā, bet investoram ir grūtāk laicīgi saņemt informāciju par fonda stratēģijas izmaiņām; d) zemā likviditāte; e) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC). 	<ul style="list-style-type: none"> a) brokeru komisijas nauda, pārkot/pārdodot hedžfondus; b) turētājbankas (depozitārija) pakalpojumu komisijas nauda; c) FI (hedžfondu) pārvedumu un citu darījumu komisijas nauda; d) ieguldījumu fondu pārvaldīšanas komisijas nauda; e) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).
Līgums par starpību (Contract for Difference)			
<p>Starpības līgumi (Contract for Difference, CFD) ir vienošanās starp divām pusēm par to, ka viena otrai samaksā naudā starpību starp aktīva pašreizējo vērtību un tā vērtību līguma termiņa beigās. Bieži līguma termiņš netiek noteikts, un to var izbeigt tikai viena no pusēm, kam tiek piešķirtas šādas tiesības. Šis ir atvasināts finanšu instruments, kas paredz, ka divas puses apmainās ar kontrakta starpību, ieejot tirgū un izejot no tā. CFD ir tirgošanas instruments, kas atspoguļo bāzes aktīva cenas svārstības. Pēc tā var gūt gan peļņu, gan zaudējumus atkarībā no bāzes aktīva cenas kustības salīdzinājumā ar ieņemto pozīciju – turklāt reālā bāzes aktīva faktiskā pirkšana un pārdošana nekad nenotiek. CFD ir atvasināts finanšu instruments, kas ļauj gūt peļņu gan no bāzes preces vai vērtspapīra vērtības paaugstināšanās, gan no tās pazemināšanās. CFD visbiežāk tiek izmantoti spekulatīviem darījumiem.</p> <p>Piemēram, attiecībā uz akcijām CFD tiek atvasināts no akciju pirkuma līguma, kas ļauj spekulēt uz akciju cenu kustībām bez nepieciešamības noformēt īpašuma tiesības uz šīm akcijām. Sākotnēji CFD tirgus paredzēja darījumus, kuru ietvaros tiktu slēgti līgumi par akciju pakešu pirkšanu un pārdošanu bez īpašuma tiesībām uz šīm akcijām. Šobrīd starpības līgumi ir domāti arī nākotnes līgumu un finanšu instrumentu pirkšanai un pārdošanai. CFD tirgošana parasti notiek līdzās ar kredīta sniegšanu (maržinālas tirdzniecības ietvaros).</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) lielāks finanšu plecs (Leverage); b) pieeja pasaules tirgiem no vienas tirdzniecības platformas; c) nav ierobežojumu „sortošanai”; d) profesionāla darījumu izpilde bez komisijas naudas; e) nav ierobežojumu tirdzniecībai dienas laikā; f) bāzes aktīvu daudzveidība. 	<ul style="list-style-type: none"> a) nepieciešamība samaksāt spreadu, kas izslēdz iespēju gūt peļņu, pielietojot uz mazām cenu svārstībām balstītu tirdzniecības stratēģiju; b) CFD tirgus nav pietiekami regulēts; c) risks, ka finanšu instrumenta cena izmainīsies nelabvēlīgā virzienā, tāpēc ir iespēja ciest zaudējumus; d) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC). 	<ul style="list-style-type: none"> a) brokeru komisijas nauda par starpības līgumu pirkšanu/ pārdošanu (bet var būt arī bez komisijas naudas, Banka tādā gadījumā var iekļaut savu komisijas naudu tirdzniecības spreadā (starpībā starp pirkšanas un pārdošanas cenu); b) komisijas nauda par starpības līguma (-u) atvērto pozīciju pārņemšanu uz jauno periodu (bet var būt arī bez komisijas naudas, Banka tādā gadījumā var iekļaut savu komisijas naudu tirdzniecības spreadā (starpībā starp pirkšanas un pārdošanas cenu); c) komisijas nauda par finansēšanu (finansēšanas likme) – tikai starpības līgumiem akcijām; d) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Nākotnes līgums (Futures Contract)			
<p>Tas ir standarta termiņa biržas līgums par bāzes aktīvu pirkšanu vai pārdošanu. Slēdzot to, līdzīgi (pircejs un pārdevējs) fiksē vienīgi bāzes aktīva cenu un piegādes laiku, iepriekš atrunājot visus tā parametrus, un uzņemas saistības pret biržas klīringa palātu līdz pat tā izpildei. Nākotnes līguma izpilde var tikt veikta gan ar bāzes aktīva faktisko piegādi (piegādes fjūčerss), gan bez tās (norēķinu fjūčerss).</p> <p>Nākotnes līgumi parasti ir apritē vienīgi biržu tirgū.</p>	<p>a) ļauj sadalīt iespējamo nelabvēlīgo cenas izmaiņu risku starp tirgus dalībniekiem, kas vēlas lielākā vai mazākā apmērā uzņemties šo risku;</p> <p>b) viens no veidiem, kā investēt un spekulēt interesējošā tirgū;</p> <p>c) noteikumu standartizēšana padara nākotnes līgumus ļoti likvidus, kas veido tiem plašu otrreizējo tirgu. Turklāt birža pati organizē nākotnes līgumu otrreizējo tirgu ar dīleru starpniecību, kas pastāvīgi pērk un pārdod tos;</p> <p>d) veido iespēju daudz nopelnīt, pat nedaudz svārstoties īpašuma cenām, kas aiz tiem slēpjas.</p>	<p>a) ja veidojas nelabvēlīga situācija, zaudējumi arī var būt īpaši lieli;</p> <p>b) nākotnes līguma standarta raksturs var būt neērts darījumu partneriem.</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot nākotnes līgumus;</p> <p>b) nākotnes līguma (-u) atvērto pozīciju pārceļšanas uz jauno periodu (tā saucamais Rollover) komisijas nauda;</p> <p>c) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>
Iespējas līgums (opcija)			
<p>Tas ir atvasināts FI (derivatīvs), kura pamatā var būt dažādi bāzes aktīvi (Underlying). Pašlaik praksē kā bāzes aktīvi plaši tiek izmantotas akcijas, indeksi, procentu vērtspapīri, valūta, nākotnes līgumi, preces u.c. Opciju pirkšana vai pārdošana var tikt veikta gan biržā, gan ārpusbiržas (Over The Counter, (OTC)) tirgū. Tā sniedz pircējam izvēles tiesības: izpildīt līgumu vai atteikties no tā izpildes. Darījumā jāpiedalās diviem līdzējiem. Viens no tām pērk opciju, t.i. iegūst izvēles tiesības. Otrs līdzējs pārdod jeb paraksta (Underwrite) opciju, t.i., sniedz izvēles tiesības.</p> <p>Pēc izpildes laika nosacījumiem opcijas iedala 2 tipos:</p> <p>a) amerikāņu (var tikt izpildīta jebkurā dienā līdz tās darbības laika nobeigumam);</p> <p>b) eiropiešu (var tikt izpildīta vienīgi darbības laika nobeiguma dienā).</p> <p>Atkarībā no pircējam sniegto izvēles tiesību rakstura var būt:</p> <p>a) pirkšanas opcija (Call Option);</p> <p>b) pārdošanas opcija (Put Option).</p>	<p>a) ļauj sadalīt iespējamo nelabvēlīgo cenas izmaiņu risku starp tirgus dalībniekiem, kas vēlas lielākā vai mazākā apmērā uzņemties šo risku;</p> <p>b) ļauj pircējam ierobežot savu risku ar iepriekš noteikto summu, ko tas zaudēs viņam nelabvēlīgo notikumu gadījumā;</p> <p>c) opcijas iespējamā peļņa ne ar ko netiek ierobežota;</p> <p>d) ārkārtīgi universāls FI, ko var izmantot dažādos veidos – gan spekulatīviem darījumiem, kas ir samērā riskanta prakse, gan bāzes aktīva cenas svārstības ierobežošanas nolūkos.</p>	<p>a) ja veidojas nelabvēlīga situācija, zaudējumi arī var būt īpaši lieli;</p> <p>b) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot opcijas;</p> <p>b) komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Ārpusbiržas darījumi (Over The Counter (OTC) Transactions)			
Tie ir darījumi ar FI (akciju, obligāciju, depozitāro sertifikātu), ko līdzēji slēdz tieši nevis ar biržas starpniecību. Parasti ārpusbiržas darījumi tiek slēgti ar atliktu norēķinu. Ārpusbiržas darījumā var tikt noformēts FI pirkšanas un pārdošanas līgums. Ārpusbiržas darījumu tipi: nākotnes, opciju, mijmaiņas darījumi (ar valūtu, vērtspapīriem, energoresursiem, metāliem, izmešu (CO ₂) kvotām, frahtēšanu utt.) u.c.	Ārpusbiržas darījumu slēgšanai nav nepieciešams rezervēt līdzekļus pirms tirdzniecības, jo darījumu dalībnieki norēķinās tiešā veidā.	<p>a) ja veidojas nelabvēlīga situācija, zaudējumi arī var būt īpaši lieli;</p> <p>b) vairums ārpusbiržas darījumu tiek slēgti caur tirdzniecības organizētājiem, kas nav atbildīgi par vienu no līdzējiem saistību neizpildi;</p> <p>c) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot/pārdodot opcijas (var būt bez komisijas naudas, Banka tādā gadījumā var iekļaut savu komisijas naudu tirdzniecības spredā (starpībā starp pirkšanas un pārdošanas cenu);</p> <p>b) atvērto pozīciju pārceļšanas uz jauno periodu (tā saucamais Rollover) komisijas nauda;</p> <p>c) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda).</p>
Valūtu mijmaiņas darījums (Currency Swap)			
Tas ir divu valūtas maiņas ieskaita darījumu kopums, kam ir vienāda summa dažādos valūtēšanas datumos. Attiecībā uz mijmaiņas darījumiem par valūtēšanas datumu sauc tuvākā darījuma datumu, bet par mijmaiņas nobeiguma datumu (Maturity) dēvē vēlākā darījuma datumu.	<p>a) iespēja samazināt valūtas riskus;</p> <p>b) iespēja gūt peļņu no valūtu starpības;</p> <p>c) iespēja samazināt izdevumus FI portfeļa pārvaldīšanai.</p>	<p>a) mērķa risks – valūtas kursi var mainīties pēc mijmaiņas darījuma slēgšanas datuma;</p> <p>b) kredītrisks – risks, ka viens no mijmaiņas darījuma dalībniekiem nepildīs savas saistības, līdz ar to otra puse cietīs neparedzētus zaudējumus;</p> <p>c) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	Var būt bez komisijas naudas, Banka tādā gadījumā var iekļaut savu komisijas naudu tirdzniecības spredā (starpībā starp pirkšanas un pārdošanas cenu).
Valūtu nākotnes darījums (Currency Forward)			
Tas ir valūtas pirkšanas/pārdošanas darījums kādā noteiktā nākotnes datumā pēc darījuma brīdī noteiktā valūtu kursa. Forward darījuma valūtu kurss tiek aprēķināts, izmantojot darījuma valūtu procentu likmju starpību.	<p>a) sekmē nākotnes ienākumu un izdevumu vienkāršāku plānošanu;</p> <p>b) palīdz izvairīties no finanšu zaudējumiem, svārstoties valūtu kursiem;</p> <p>c) ļauj spekulēt ar valūtu kursa svārstībām, kā arī pasargāties no tām.</p>	<p>a) laiks, kas nepieciešams nākotnes darījuma noteikumu saskaņošanai;</p> <p>b) noslēgtais līgums neļauj dalībniekiem izmantot labvēlīgu konjunktūru nākotnē;</p> <p>c) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	Var būt bez komisijas naudas, Banka tādā gadījumā var iekļaut savu komisijas naudu tirdzniecības spredā (starpībā starp pirkšanas un pārdošanas cenu).
Procentu mijmaiņas darījums (Interest Rate Swap)			
Tas ir līgums starp diviem līdzējiem par procentu maksājumu apmaiņu par iepriekš atrunāto un līgumā norādīto summu, ko sauc par kontrakta summu. Iepriekš noteiktā datumā viena no pusēm izmaksā citu maksājumu, kas aprēķināts uz fiksētas procentu likmes pamata, bet pretī saņem maksājumu, kas aprēķināts pēc mainīgas procentu likmes (piemēram, LIBOR).	Ļauj samazināt izmaksas kredīta piesaistei un apkalpošanai. Līdzēji parasti neapmainās ar līguma pamatsummām, bet pārskaita vienīgi maksājumus, kas aprēķināti pēc līguma procentu likmju starpības.	<p>a) mērķa risks – valūtu kursi var mainīties pēc mijmaiņas darījuma slēgšanas datuma;</p> <p>b) kredītrisks – partneris var neizpildīt saistības, līdz ar to otrs līdzējs cietīs neparedzētus zaudējumus;</p> <p>c) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	Var būt bez komisijas naudas, Banka tādā gadījumā var iekļaut savu komisijas naudu tirdzniecības spredā (starpībā starp pirkšanas un pārdošanas cenu).

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
Repo darījums			
<p>Tas ir FI pirkšanas/pārdošanas darījums ar atpakaļpārdošanu (atpirkšanu) pēc noteikta termiņa par iepriekš noteiktu cenu. REPO darījumi bieži tiek veikti, lai kreditētu tirgus dalībniekus ar naudu vai FI.</p> <p>REPO darījumu mehānisms paredz, ka uz līdzekļu izsniegšanas termiņu FI, kas tiek izmantoti kā nodrošinājums, pāriet kreditora īpašumā, vienkāršojot situāciju risināšanu aizņēmēja saistību neizpildes gadījumā un samazinot kredītrisku.</p>	<p>a) tas ir ātrs process kreditēšanai ar FI nodrošinājumu;</p> <p>b) lētāks par parasto kredītu;</p> <p>c) darījuma noformēšanai ir nepieciešams neliels dokumentācijas apjoms;</p> <p>d) iespēja ieguldīt esošos līdzekļus, lai gūtu papildu ienākumus.</p>	<p>a) ja investors turpina aizņemties un investē iegūtos līdzekļus tajos pašos FI, viņš var izveidot tādu finanšu struktūru, kurā ļoti mazas FI cenas var novest pie visa investējamā īpašuma zaudēšanas;</p> <p>b) izmantojot aizņemtos līdzekļus vai FI, investors riskē ne tikai ar savu naudu, bet arī ar aizņemtajiem līdzekļiem, kas būs jāatdod pilnībā;</p> <p>c) no REPO darījuma izrietošais risks lielā mērā ir atkarīgs no nodrošinājuma – FI veida, to cenu jutīguma;</p> <p>d) ja investors izmanto naudas instrumentus, kas iegūti par cedētajiem FI jaunu FI pirkšanai, un šis process tiek atkārtots vairākas reizes, viņš var izveidot finanšu shēmu, ar ko vismazākās FI nodrošinājuma svārstības var novest pie visu investora investēto aktīvu zaudēšanas;</p> <p>e) pastāv emitenta, kura instrumenti tika cedēti kā nodrošinājums, bankrotēšanas risks;</p> <p>f) pastāv risks, ka partneris atteiksies no darījuma otras daļas;</p> <p>g) noslēdzot REPO darījumus, parasti tiek paredzēts paša investora pienākums sekot līdzī sava nodrošinājuma vērtībai un tās pazemināšanās gadījumā papildināt garantijas noguldījuma kontu ar naudas līdzekļiem vai finanšu saistībām.</p>	<p>a) finansēšanas komisijas nauda;</p> <p>b) Banka var ieturēt REPO darījuma (-u) noslēgšanas komisijas naudu.</p>

FI definīcija un raksturīgas īpašības	Investora priekšrocības	Investora riski	Piemērojamā komisijas nauda un citi maksājumi
FI pārdošana bez seguma (Short Selling)			
<p>Tā ir FI, preču vai valūtas pārdošana, kas pārdošanas brīdī nav tirgotāja īpašumā. Pārdošana bez seguma ir viens no spekulācijas paveidiem. Tā visbiežāk notiek maržas tirdzniecības noteikumos, kas ļauj slēgt tirdzniecības darījumus par summām, kas vairākkārt pārsniedz tirgotāja reālo kapitālu.</p>	<p>a) iespēja spekulēt; b) iespēja nodrošināties pret cenu pieaugumu.</p>	<p>a) zaudējumi var pieaugt bez ierobežojuma; b) īsā pārdošana notiek ar aizņemto kapitālu, maržu, t.i., investors aizņemas doto instrumentu. Ja instrumenta cena sāk pieaugt, tad pozīcija var tikt slēgta automātiski, ja tiek izlietots reālais kapitāls. Pēc riska robežas prasības (Margin Call) instruments varētu nokristies investora labā, bet aprēķinātie zaudējumi vairs neļaus viņam realizēt šo peļņu; c) pārvērtētie instrumenti bieži turpina pieaugt cenā, veidojot papildu īso pārdošanu risku; d) akcijas parasti pieaug ilgtermiņā. Kad investors atver īso pozīciju, viņš liek savu likmi pret tirgus un ekonomikas kopējo virzienu; e) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) brokeru komisijas nauda, pērkot un pārdodot; b) FI izmantošanas komisijas nauda, ko Banka nodod klientam, lai viņš varētu tos pārdot; c) cita komisijas nauda (depozitārija vai biržas komisijas nauda, piemēram, Hard to Borrow Fee).</p>
Maržas tirdzniecība un maržas kredīts (margin loan)			
<p>Tā ir tirdzniecība, kam tiek izmantoti ne tikai paša investora līdzekļi, bet arī no Bankas aizņemtie naudas līdzekļi (ar tās noteikumiem). Papildus komisijas naudai par klienta darījumiem Banka saņem arī procentus par aizdoto līdzekļu izmantošanu. Pērkot FI ar „pleca” izmantošanu, investors apmaksā daļu no darījuma vērtības ar paša naudas līdzekļiem, bet pārējo summu aizdevuma veidā sniedz Banka.</p>	<p>a) no Bankas aizņemto līdzekļu izmantošana ļauj investoram mākslīgi „izaudzēt” savu pozīciju, t.i., gūt lielāku peļņu; b) iespēja veikt darījumus bez seguma ir būtiska maržinālās tirdzniecības priekšrocība.</p>	<p>a) maržinālās tirdzniecības komisijas naudas nepieciešamība veido papildu izdevumus; b) investors riskē ne tikai ar saviem, bet arī ar aizņemtajiem līdzekļiem; c) riski, kas rodas no Klienta rīkojuma izpildes ārpus tirdzniecības vietas (OTC).</p>	<p>a) FI vai valūtas pirkšanas/ pārdošanas brokeru komisijas nauda (var būt arī bez komisijas naudas, Banka tādā gadījumā var iekļaut savu komisijas naudu tirdzniecības spreadā (starpībā starp pirkšanas un pārdošanas cenu (kursu); b) valūtas vai dārgmetālu SWAP pozīcijām, kas atvērtas valūtu pārim (Forex) vai dārgmetāliem un kas nav aizvērtas līdz tās darbadienas beigām, kad tās tika atvērtas, pozīcijas tiek automātiski aizvērtas un nākamajā valūtēšanas datumā tiek automātiski atvērtas ar identisku pozīciju, kas bija valūtas pārim vai dārgmetālam. SWAP procentu likme tiek aprēķināta, par pamatu ņemot starpbanku diennakts depozītu likmes attiecīgajā valūtā.</p>

III. Izdevumi, kas ir saistīti ar ieguldījumu pakalpojumiem

Izdevumu veidi	Paskaidrojums	Piemēri
Vienreizējie izdevumi	Izdevumi un komisijas nauda (arī tie, kas iekļauti FI cenā), kas tiek samaksāti ieguldījuma perioda sākumā vai beigās.	Pārveduma/pieņemšanas uzdevuma atsaukšana, Vērtspapīru portfeļa izveides komisijas nauda, DVP/RVP darījumi.
Esošie izdevumi	Izdevumi un komisijas nauda, kas tiek samaksāti ieguldījumu pakalpojuma gaitā.	Komisijas nauda par investīciju portfeļa pārvaldīšanu.
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	Izdevumi un komisijas nauda, kas tiek samaksāti par FI darījumiem.	Brokeru komisijas nauda par darījuma izpildi, komisijas nauda par darījuma izpildi tirdzniecības platformās.
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem	Izdevumi un komisijas nauda, kas ir saistīti ar ieguldījumu blakuspakalpojumiem, un kas nebija pieminēti iepriekš.	Komisijas nauda par FI portfeļa uzturēšanu.
Gadījuma izdevumi		Komisijas nauda par portfeļa rezultativitāti.

Kopējo izdevumu piemēri ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas gaitā

Piemēri rāda izdevumu aprēķinu kopējos principus dažādu ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas gaitā. Lai saņemtu informāciju par noteiktu ieguldījumu pakalpojumu/FI izdevumiem, lūdzam vērsties Bankā.

1. Brokeru pakalpojumi, pērkot FI 100 000 EUR vērtībā un turot tos gadu

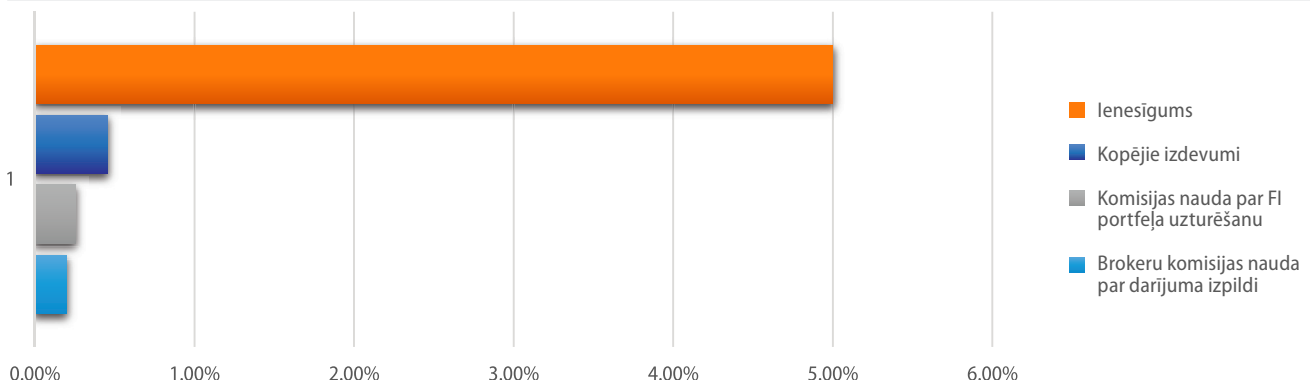
OBLIGĀCIJAS

FI vērtība (EUR)	Ienesīgums ¹	%	Summa (EUR)
100 000	Kupons	5%	5000
Izdevumu veids	Komisijas nauda	%	Summa (EUR)
Vienreizējie izdevumi	-	0	0
Esošie izdevumi	-	0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	Brokeru komisijas nauda par darījuma izpildi	0,20%	200
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem	Komisijas nauda par FI portfeļa uzturēšanu ²	0,26%	257
Gadījuma izdevumi	-	0	0
Kopējie izdevumi		0,46%	457

¹ Obligācijas aprēķinātais ienesīgums pirkšanas brīdī.

² Pieņemot aktīva vērtības vienmērīgu pieaugumu gada laikā (uzkrātais kupons).

1 (VIENA) GADA DZĒŠANAS TERMIŅA OBLIGĀCIJU PIRKŠANAS IZDEVUMU APRĒĶINA PIEMĒRS

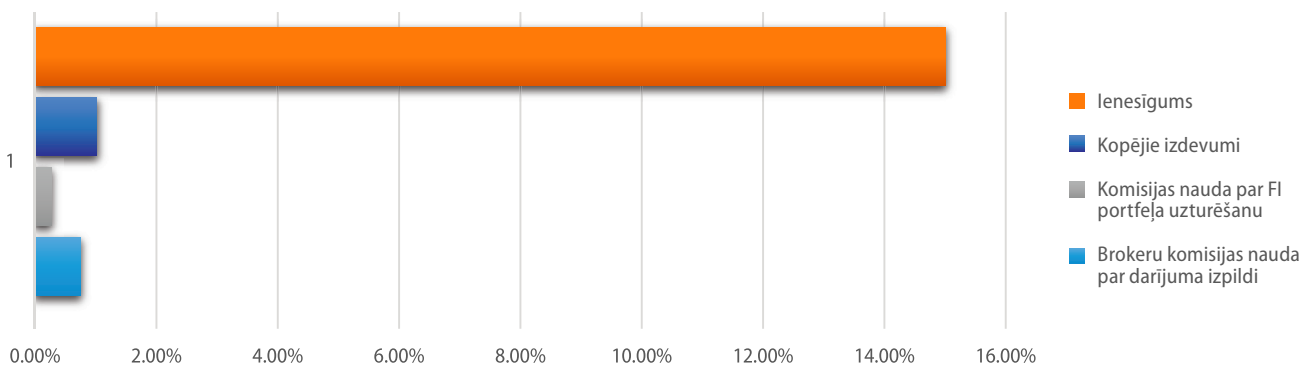
AKCIJAS

FI vērtība (EUR)	Ienesīgums ¹	%	Summa (EUR)
100 000	Vērtības pieaugums	15%	15 000
Izdevumu veids	Komisijas nauda	%	Summa (EUR)
Vienreizējie izdevumi	-	0	0
Esošie izdevumi	-	0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	Brokeru komisijas nauda par darījuma izpildi ²	0,75%	752
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem	Komisijas nauda par FI portfeļa uzturēšanu ²	0,27%	270
Gadījuma izdevumi	-	0	0
Kopējie izdevumi		1,02%	1022

¹ Akciju ienesīgums ir atkarīgs no vērtības izmaiņām un saņemtajām dividendēm; vērtības izmaiņas ir atkarīgas no akcijas tirgus vērtības pārdošanas brīdī un nevar būt aprēķināta pirkšanas brīdī.

² Pieņemot aktīva vērtības vienmērīgu pieaugumu gada laikā.

IZDEVUMU APRĒĶINA PIEMĒRS AR AKCIJU PIRKŠANU UN TO PĀRDOŠANU PĒC GADA

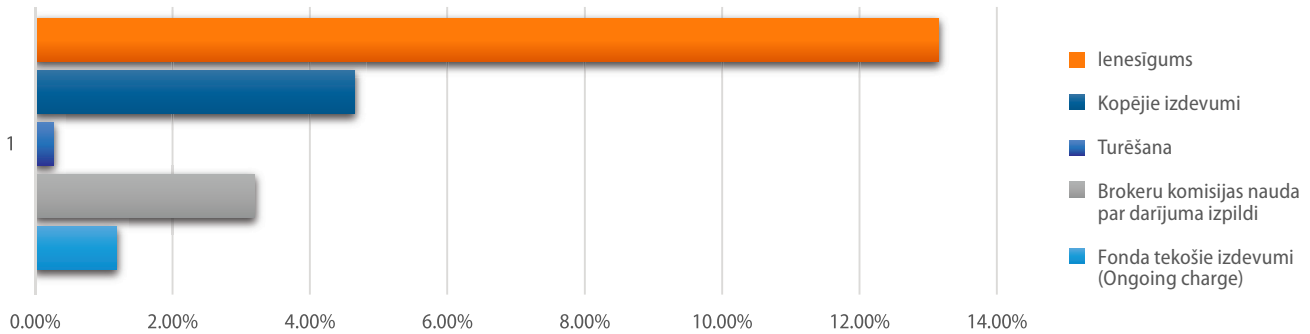
FONDI/ETF

FI vērtība, EUR	Ienesīgums ¹	%	Summa, EUR
100 000	Vērtības pieaugums	13,15%	13 150
Izdevumu veids (Ieguldījumu pakalpojumam)		%	Summa, EUR
Vienreizēji izdevumi		0	0
Tekošie izdevumi		0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	Brokeru komisijas nauda par darījuma izpildi ¹	3,20%	3197
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem	Turēšana ²	0,27%	267
Gadījuma izdevumi	-	0	0
Izdevumu veids (Finanšu instrumentam) Izdevumi var atšķirties katram fondam, un ir tie atrodami ieguldījumu fonda KID dokumentā		%	Summa, EUR
Vienreizēji izdevumi	Pirkšanas komisija	0	0
Tekošie izdevumi	Fonda tekošie izdevumi (Ongoing charge) ³	1,18%	1180
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem		0	0
Gadījuma izdevumi	-	0	0
Kopējie izdevumi		4,64%	4645

¹ Fonda/ETF ienesīgums ir atkarīgs no vērtības izmaiņām; ieguldījumu apliecību vērtības izmaiņas ir atkarīgas fonda pārvaldīšanas rezultātiem un nevar būt aprēķināta pirkšanas brīdī.

² Pieņemot aktīvas vērtības vienmērīgu pieaugumu gada laikā.

³ Fonda tekošie izdevumi (Ongoing charge) tiek aprēķināti ieguldījumu fonda vērtības aprēķināšanā, un tas nav klienta papildus izdevumi.

IZDEVUMU APRĒĶINA PIEMĒRS AR FONDA IEGULDĪJUMU APLIECĪBU PIRKŠANU UN TO PĀRDOŠANU PĒC GADA

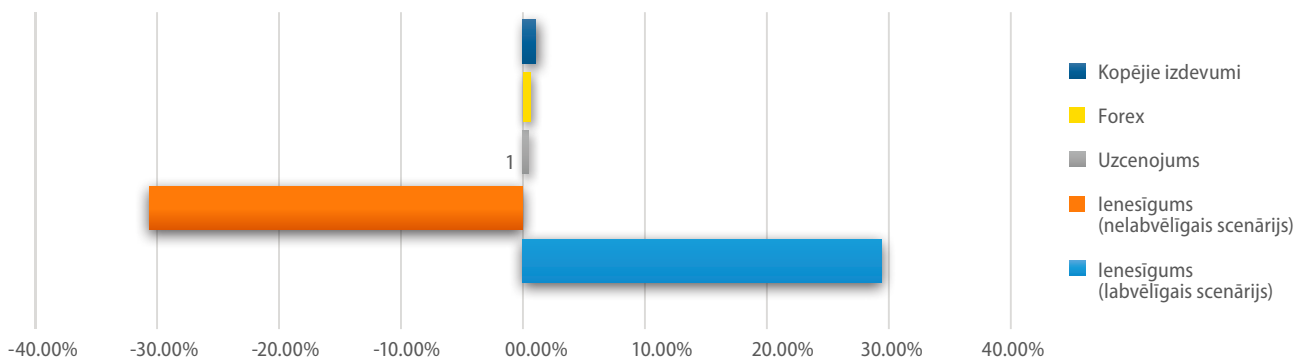
2. Maržināla tirdzniecība – Forex

Zemāk norādītajā tabulā ir norādīti klienta izdevumi divos scenārijos – labvēlīgajā un nelabvēlīgajā, pieņemot, ka tiek pirkti 1 EUR/USD kontrakts ar nominālu EUR 100 000 pie kursa 1.1750, un pozīcija tiek slēgta tajā pašā dienā.

Kredītpleca lielums ir 30:1, t.i. 3.333% nepieciešamais sākotnējais depozīts ir 3 333 EUR (100 000 * 3.333%).

Darījuma summa, EUR	Ienesīgums ¹	Sākotnējā ieguldījuma izmaiņa %	Summa (EUR)
100 000	Labvēlīgais scenārijs – valūtas kurss pieaug par 1% līdz 1.18675	29.71% (990.10/3333EUR*100%)	990.10 EUR
	Nelabvēlīgais scenārijs – valūtas kurss samazinās par 1% līdz 1.16325	-30.31% (-1010.10/3333EUR*100%)	-1010.10 EUR
Izdevumu veids	Komisijas	%	Summa (EUR)
Vienreizēji izdevumi	Uzcenojums	līdz 0.005% no darījuma summas par pirkšanu un pārdošanu	10 EUR
Tekošie izdevumi		0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	FOREX	0.0075% no darījuma summas par pirkšanu un pārdošanu	15 EUR
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem		0	0
Gadījuma izdevumi		0	0
Kopējie izdevumi		0,75%	25 EUR

¹ Forex maržināla tirdzniecības ienesīgums ir atkarīgs kursu/cenu izmaiņām finanšu tirgos; vērtības izmaiņas nevar būt aprēķināta pirkšanas brīdī. Lielais potenciālais ienesīgums nozīmē arī lielu potenciālo risku.

IZDEVUMU APRĒĶINĀ PIEMĒRS KONTRAKTA ATVĒRŠANAS UN SLĒGŠANAS

3. Futures/options

Zemāk norādītājā tabulā ir norādīti klienta izdevumi divos scenārijos – labvēlīgajā un nelabvēlīgajā, pieņemot, ka tiek pirkti 1 nākotnes līgums uz Mini DAX (ar multiplikatoru 5EUR par indeksa punktu) par cenu 12 100 EUR, un pozīcija tiek slēgta tajā pašā dienā.

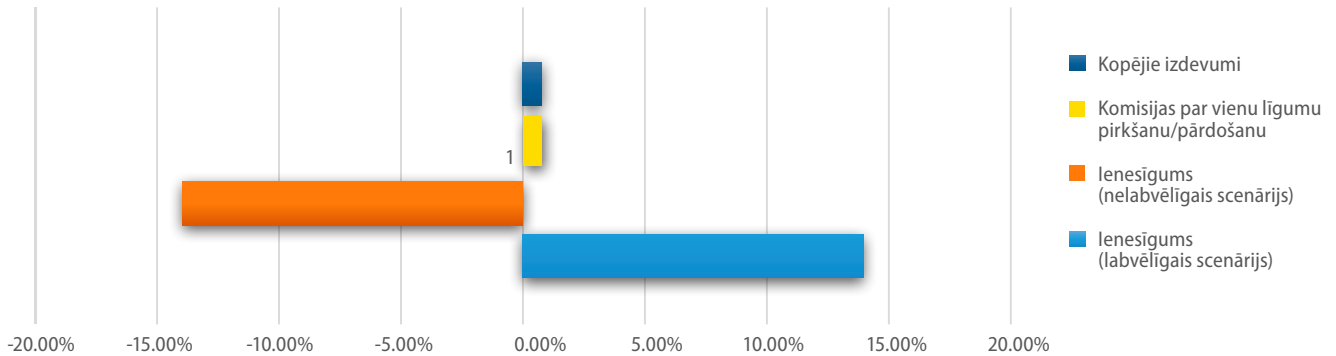
Nepieciešamais sākotnējais nodrošinājums ir 4 400 EUR.

Darījuma summa, EUR	Ienesīgums ¹	Sākotnēja ieguldījuma izmaiņa %	Summa (EUR)
60 500 (12 100 * 5 EUR)	Labvēlīgais scenārijs – Nākotnes līguma Mini DAX vērtība pieaug par 1% līdz 12 221 EUR	13.75% (605/4400*100%)	605 EUR
	Nelabvēlīgais scenārijs – valūtas kurss samazinās par 1% līdz 11 979 EUR	-13.75% (605/4400*100%)	-605 EUR
Izdevumu veids	Komisijas	%	Summa (EUR)
Vienreizēji izdevumi	Komisijas par vienu līgumu pirkšanu/pārdošanu	līdz 0.005% no darījuma summas par pirkšanu un pārdošanu	40 EUR (20 EUR *2)
Tekošie izdevumi	Depozīta papildināšana (nelabvēlīga kursa izmaiņas gadījumā) ²	0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem		0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem		0	0
Gadījuma izdevumi		0	0
Kopējie izdevumi		0.91%	40

¹ Futures/options ienesīgums ir atkarīgs no kursa izmaiņām finanšu tirgos; vērtības izmaiņas nevar būt aprēķināta pirkšanas brīdī. Lielais potenciālais ienesīgums nozīmē arī lielu potenciālo risku.

² Nelabvēlīgo kursu izmaiņas gadījumā Banka var prasīt sākotnējā depozīta papildinājumu.

IZDEVUMU APRĒĶINA PIEMĒRS NĀKOTNES LĪGUMA PIRKŠANA UN PĀRDOŠANA

4. Maržināla tirdzniecība – Līgumi par starpību CFD (akcijām, dārgmetāliem, indeksiem u.c. aktīviem)

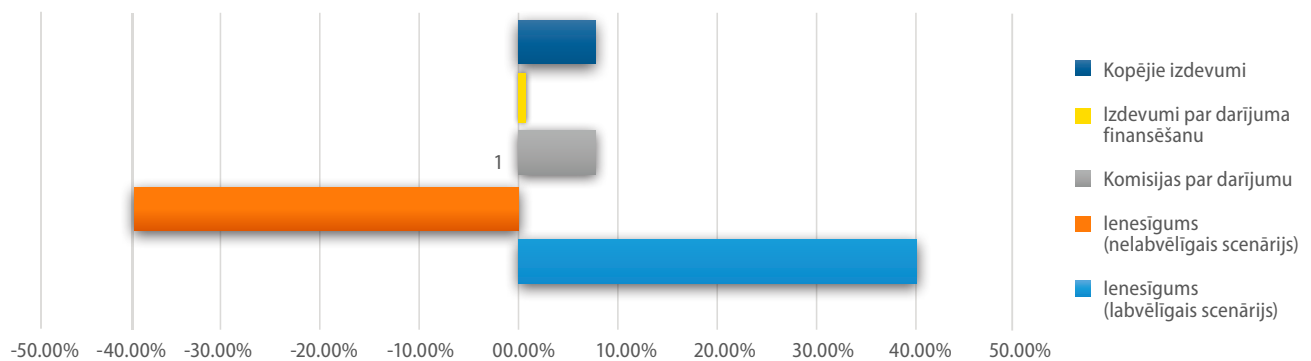
Zemāk norādītajā tabulā ir norādīti klienta izdevumi divos scenārijos – labvēlīgajā un nelabvēlīgajā, pieņemot, ka tiek pirkti 1000 CFD uz Deutsche Bank AG akcijām par cenu 10 EUR/akcija, un pozīcija tiek slēgta nākamajā darba dienā.

Kredītplēca lielums ir 20:1, t.i. 5%. Nepieciešamais sākotnējais depozīts ir 500 EUR (10 000 * 5%).

Darījuma summa, EUR	Ienesīgums ¹	Sākotnējā ieguldījuma izmaiņa %	Summa (EUR)
10 000	Labvēlīgais scenārijs – CFD Deutsche Bank AG cena pieaug 2% līdz 10.20 EUR	40% (200/500*100%)	200 EUR
	Nelabvēlīgais scenārijs – CFD Deutsche Bank AG cena samazinās par 2% līdz 9.80 EUR	-40% (-200/500*100%)	-200 EUR
Izdevumu veids	Komisijas	%	Summa (EUR)
Vienreizēji izdevumi	Komisijas par darījumu	0.20% no darījuma summas	40.40
Tekošie izdevumi		0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	Līgums uz cenu starpību	0	0
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem	Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem (par darījumu finansēšanu)	0	0.60 EUR par vienu dienu
Gadījuma izdevumi		0	0
Kopējie izdevumi		8.2%	41

¹ CFD ienesīgums ir atkarīgs kursu izmaiņām finanšu tirgos; vērtības izmaiņas nevar būt aprēķināta pirkšanas brīdī. Lielais potenciālais ienesīgums nozīmē arī lielu potenciālo risku.

IZDEVUMU APRĒĶINĀ PIEMĒRS KONTRAKTA ATVĒRŠANAS UN SLĒGŠANAS

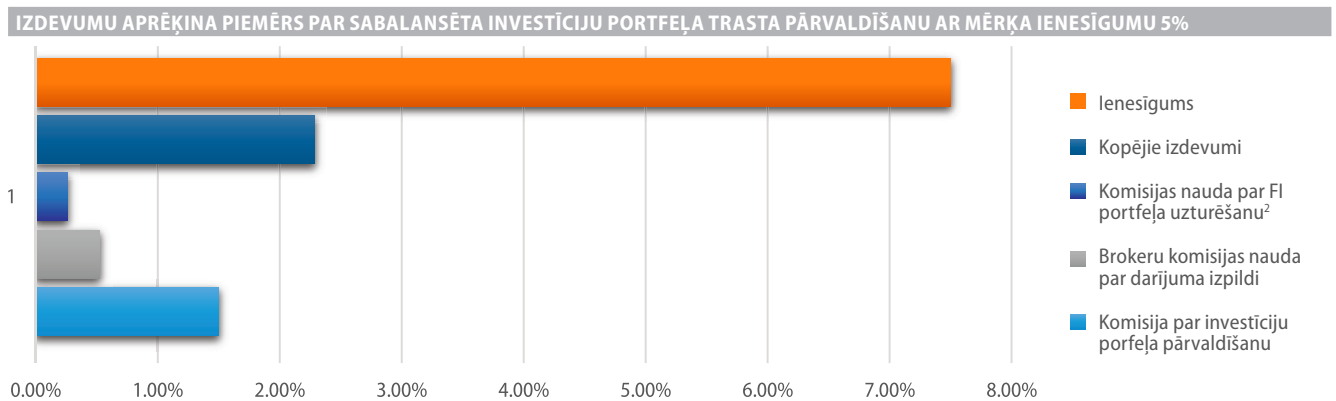
5. Trasta investīciju portfeļa 100 000 EUR vērtības pārvaldīšanas pakalpojumi 1 (viena) gada laikā

TRASTA INVESTĪCIJU PORTEĻIS (SABALANSĒTA STRATĒGIJA)

Trasta vērtība (EUR)	Ienesīgums ¹	%	Summa (EUR)
100 000	Vērtības pieaugums	7,50%	7500
Izdevumu veids	Komisijas nauda	%	Summa (EUR)
Vienreizējie izdevumi		0	0
Esošie izdevumi	Komisijas nauda par investīciju porfeļa pārvaldīšanu	1,50%	1500
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	Brokeru komisijas nauda par darījuma izpildi (pirkšana/pārdošana, 25% relokācija)	0,53%	525
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem	Komisijas nauda par FI portfeļa uzturēšanu ²	0,25%	250
Gadījuma izdevumi	Komisijas nauda par portfeļa rezultativitāti	0	0
Kopējie izdevumi		2,28%	2275

¹Trasta portfeļa paredzamais ienesīgums ir atkarīgs no FI vērtības izmaiņām portfelī, saņemtajām dividendēm un kuponiem; faktiskās vērtības izmaiņas ir atkarīgas no vairākiem faktoriem un nevar būt aprēķinātas Trasta veidošanas brīdī.

²Pieņemot aktīva vērtības vienmērīgu pieaugumu gada laikā.

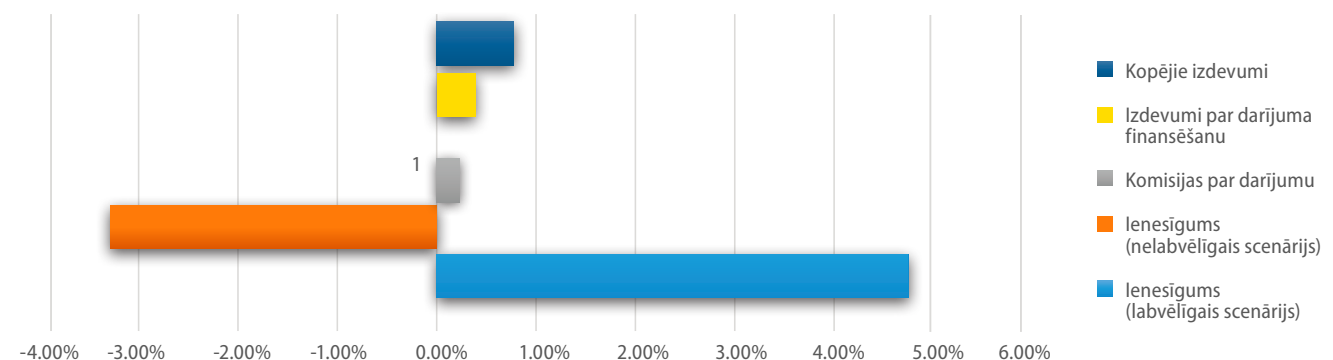
6. Finansēšana (maržas kredīts)

Zemāk norādītajā tabulā ir norādīti klienta izdevumi divos scenārijos – labvēlīgajā un nelabvēlīgajā, pieņemot, ka tiek pirktas obligācijas XYZ ar kuponu 6% gadā ar finansējumu uz laiku viens mēnesis.

Darījuma summa ir 100 000 eiro. Finansējuma summa 50000 EUR. Finansējuma likme 3% gadā. Sākotnēja ieguldījuma summa.

Darījuma summa, EUR	Ienesīgums	Sākotnēja ieguldījuma izmaiņa %	Summa (EUR)
100 000	Labvēlīgais scenārijs – Obligācija XYZ cena pieaug par 2%	4.75% $((100000*6\%/12+100000*2\%-50000*3\%/12))/50000$ EUR	2375 EUR
	Nelabvēlīgais scenārijs – Obligācija XYZ cena samazinās par 2%	-3.25% $((100000*6\%/12-100000*2\%-50000*3\%/12))/50000$ EUR	-1625 EUR
Izdevumu veids	Komisijas	%	Summa (EUR)
Vienreizēji izdevumi	Komisijas par darījumu		
Izdevumi, kas ir saistīti ar FI darījumiem	Brokeru komisijas nauda par darījuma izpildi	0.20%	200 EUR
Tekošie izdevumi	Komisijas nauda par FI portfeļa uzturēšanu	0.25% /12	20.83 EUR
Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem	Izdevumi, kas ir saistīti ar blakuspakalpojumiem (par darījumu finansēšanu)	3% / 12	125 EUR
Gadījuma izdevumi	Komisijas nauda par portfeļa rezultativitāti	0	0 EUR
Kopējie izdevumi		0.69%	345.83 EUR

IZDEVUMU APRĒKINĀ PIEMĒRS KONTRAKTA ATVĒRŠANAS UN SLĒGŠANAS

7. Pamudinājumi

Banka, sniedzot klientiem ieguldījumu pakalpojumus saņemt no trešajām personām sekojošus finansiālus un labumus.

Treša persona	Sniedzamais ieguldījumu pakalpojums	Pamudinājuma apmērs
Schroders Investment Management SA	Ieguldījumu fondu pārvaldīšana	40% no saņemtās maksas par fonda pārvaldīšanu (management fee)

Zemāk norādītajā tabulā ir norādīti Bankas saņemti pamudinājumi pie nosacījuma, ka klients uz vienu gadu ieguldīja EUR 100 000 ieguldījuma fondā Schroder International Selection Fund US Small & Mid-Cap Equity (ISIN: LU0334663233).

Ienesīguma dati ir norādīti uz 28.02.2019.

Darījuma summa, EUR	Ienesīgums ¹	Ienākums	Pamudinājuma summa	Pamudinājuma apmērs procentuāli no sākotnējā ieguldījuma
100 000 EUR	12.7%	12 700 EUR	638 $0.4\%*1.5\%*$ $(100000+112700)/2$	0.64%

¹ Ienesīguma dati ir norādīti uz 28.02.2019.